

ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМА ІСТОРІЇ, МОВИ, КУЛЬТУРИ

УДК 299.5:316.334.56

Белікова К.О.

Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Донецьк, Україна, e-mail: naranxito@mail.ru

САКРАЛІЗАЦІЯ ПРОСТОРУ МІСТА В УМОВАХ СЕКУЛЯРИЗАЦІЇ

Belikova K.O.

Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhayilo Tugan-Baranovsky, Donetsk, Ukraine, e-mail: naranxito@mail.ru

SACRALIZATION OF THE CITY SPACE UNDER CONDITIONS OF SECULARIZATION

***Мета.** Виявити основні напрямки трансформації сакрального в просторі сучасного міста.*

***Методика.** Проаналізовано основні принципи сакралізації міського простору в умовах сучасного суспільства (ідеологія, мистецтво, крипторелігійність). Досліджено наукові уявлення про сакральність у період секуляризації, виявлено найбільш характерні для європейської міської культури форми сакралізації, зокрема проаналізовано роль індивідуальної сакралізації. Запропоновано якісно нові конфігурації релігійного простору європейського міста.*

***Результати.** Будучи важливим виявом суспільного життя, сучасне місто може вважатися яскравим системоутворюючим фактором соціально-просторової динаміки. Світ стає все більш урбанізованим, і саме міська форма життя має всі шанси стати майбутнім людської культури.*

***Наукова новизна** полягає у визначенні нових форм сакралізації міського простору, характерних для доби секуляризації.*

***Практична значущість.** Розглянуті особливості і тенденції сакралізації міського простору дозволять оптимізувати процеси планування й організації міського середовища. Результати дослідження можуть використовуватися у відповідних національних стратегіях у соціальній, туристичній, релігійній, освітній та інших сферах життєдіяльності. Теоретичне вивчення міського простору з позицій соціальної філософії (зокрема, особливостей його сакралізації) дозволить сформувати в українському суспільстві настрої, які б відповідали актуальним завданням стратегічного планування національного і регіонального розвитку.*

***Ключові слова:** місто, сакральне, релігійність, міська культура, секуляризація, індивідуальна сакралізація.*

Постановка проблеми. Поняття сакрального зустрічається в багатьох наукових працях, залишаючись при цьому одним із найрозпливчистих. Релігійність постійно є в суспільстві, змінюються лише її символічні форми, засвоювані людьми в процесі соціалізації. В сучасних умовах секуляризації, після «смерті Бога», руйнування всіх цінностей, пов'язаних з ідеєю Абсолюту, релігійність найчастіше все більше розчиняється, втрачаючи свій традиційний вигляд, і стає трансрелігійністю, що потенційно є в усьому і ніде реально не існує. Тим важливіше встановити, що ж є сакральним для сучасного городянина, адже релігійність безпосередньо пов'язана із сакральним (релігія – це фор-

малізація всіх шарів сакрального досвіду) [6]. Саме необхідність філософського осмислення такого явища, як сакралізація сучасного міського простору й аналіз соціокультурних і релігійних процесів у європейських містах визначає актуальність цієї статті.

Проблеми соціокультурного простору міста знайшли відображення в роботах Е. Гідденса, В.Л. Глазичева, А. Лефевра, Х. Ортеги-і-Гассета. Питаннями трансформації сакрального простору займалися у своїх дослідженнях К. Кларк, В.Г. Риженко, В. Подорога та ін.

Мета статті – проаналізувати форми сакралізації міського простору, що дозволить правильно розуміти та своєчасно прогнозувати соціокультурні процеси в сучасному місті.

Сьогодні, зі зменшенням ролі релігії в міському суспільстві, мова не йде про десакралізацію простору, а швидше про трансформацію сакральної топографії міста. Відсутність єдиного релігійного розуміння сакрального, втраченого внаслідок секуляризації суспільства й, як наслідок, поширення атеїзму, змушує людей створювати різні форми сакралізації, що поширюються на інші, вже не релігійні предмети і явища, однак наділяються при цьому подібним до релігійного змістом. Цей процес помітно впливає на становлення «локальних» ідеологій, об'єднанню людей навколо цих «сакральних» об'єктів, а також втілює сприятливі маніпуляції людьми шляхом використання їх природної потреби в сакральному.

Так, яскравим прикладом може бути схема побудови нової міфології в СРСР. Монументи вождів, символічні спорудження й фігури, які є найбільш характерними деталями простору, що формувався за допомогою архітектури соцреалізму, стають у сталінській культурі сакральними. При цьому як головний (зразковий) простір мали на увазі перебудовану Москву, а інші міста повинні були прагнути наблизитися до неї [2, с. 120]. Таким чином, вибудовувався сакралізований центральний простір і місцеві простори, що прагнули до нього, у 1930-ті-1950-ті рр., насамперед у великих містах. Чітко простежується тенденція, що стане провідною в сталінській культурі, – створення канонічного «зразка», свого роду маяка, до якого будуть прагнути всі другорядні і вторинні зразки того або іншого феномена (у цьому випадку міста). Особлива функція архітектури соцреалізму – створювати образ, що відповідає змісту – оформлюється саме в соціалістичній культурі, у якій реалії й універсалії паралельно співіснують. Велику роль у формуванні сакрального простору радянських міст відіграє перемога у Великій Вітчизняній війні, пам'ять про яку повинна була зберігатися в монументальних узагальнених образах. Меморіальні спорудження й пам'ятники, присвячені великим історичним подіям або суспільним і політичним діячам, повинні були підвищувати ідейно-художню виразність забудови центра радянського міста, набуваючи значення сакральних символів міста та формуючи навколо себе особливий простір.

Одним з результатів радянської трансформації сакралізації міського простору, який знайшов відображення й у сучасній міській культурі, став феномен Вічного вогню. У 1957 р. на Марсовому полі в Санкт-Петербурзі було запалено негасимий вогонь на місці поховання жертв вуличних подій лютневого перевороту. Вогонь у цьому контексті став символом вічної слави героїв, що загинули за революцію. Такі ж вогні запаливалися на братських могилах і пам'ятниках з єдиною метою – забезпечити вічне життя за рахунок пам'яті нащадків. Естафета Вічного вогню персоніфікувала безсмертя подвигів борців за ідеї комунізму, а безпосередньо Вічний вогонь був елементом ритуального тексту, що одночасно адресувався й мертвим і живим. Незважаючи на відхід від радянської ідеології, простір, сформований Вічним вогнем у сучасному місті, залишається сакралізованим.

Треба відзначити, що подібне злиття культу мертвих з патріотизмом набуло розвитку ще у ХІХ ст. Одними з перших полеглих, що вдостойлися надгробка-меморіалу,

були, безсумнівно, жертви громадянських війн у період Французької революції, а звичай увічнювати та шанувати пам'ять полеглих солдатів, зводити на місці їх загибелі монументи остаточно затвердився саме у Франції після поразки у франко-пруській війні, яка глибоко травмувала французьке суспільство. На кладовищі Пер-Лашез у Парижі було споруджено пам'ятник загиблим у війні 1870 р. – порожній надгробок, який відіграв виключно меморіальні функції. Досить показово, що перші пам'ятники полеглим з'явилися саме в церквах і на цвинтарях. Духівництво й віруючі мовчазно уподібнювали загиблих на війні до мучеників і бачили своє релігійне покликання в тому, щоб шанувати мертвих і підтримувати їхній культ, як на цвинтарях збиралися миряни, щоб пом'янути своїх померлих.

Перша світова війна сприяла небувалому колись поширенню й престижу цивільного культу полеглих. Ідея поховати загиблих прямо на бойовищі або там же спалити їх стала здаватися немислимою. Їх стали ховати на окремих цвинтарях, побудованих як архітектурні пейзажі, з довгими рядами однакових хрестів. Хрест було обрано як загальний символ одночасно й смерті, і надії. У кожному місті або селі Франції, у кожному окрузі Парижа було зведено монумент полеглим – кенотаф, тобто порожній надгробок, що мав лише меморіальну функцію [1, с. 455]. Звичайно він стояв перед мерією, спереважаючи із церквою за честь бути центром, навколо якого організується життя громади.

У сучасних умовах плюралістичного суспільства сакралізація міського простору за допомогою ідеологій практично неможлива. Занепад і деградація колективних ідеологій сакрального породжує таке цікаве явище, як інтеріоризація сакрального, яке стає надбанням винятково внутрішнього життя індивіда. Спостерігаючи за різноманітними ідеологіями і ціннісними орієнтаціями, не довіряючи жодному із пропонованих йому образів реальності, індивід переймається почуттям втрати змісту того, що відбувається у світі й повертається до свого приватного життя як єдиної справжньої реальності.

Ще один варіативний досвід сакрального для сучасного секулярного існування в європейському місті є можливим шляхом естетичного переживання таємничості самого буття, яке розкривається, зокрема, у момент переживання творів мистецтва. Мистецтво являє собою секуляризований варіант релігії. З одного боку, безумовно, мистецтво профанує релігійний зміст, оскільки, як відзначає Б. Гройс, вже поява мистецтва була результатом секуляризації сакральної традиції: те, що ще недавно було іконою, стало картиною [4]. При цьому Гройс зазначає, що зміст сакрального має подвійну структуру: під ним варто розуміти не тільки піднесене й святе, але й нечисте, табуйоване.

Основна відмінність поняття сакрального в сучасному суспільстві від тих, що були колись, – інше уявлення про позамежне. У міфологічній свідомості межа між надприродним і повсякденністю була практично нерозрізненна, після Августина й до закінчення Середньовіччя вона визначалася темпорально – як границя між життям і смертю (персональний вимір світової історії). У сучасному ж світі вона, можна сказати, проходить по екрану монітора. За словами Х. Ортеги-і-Гассета, «нинішній «хазяїн світу» – примітив, первісна людина, що раптово з'явилася в цивілізованому світі. Цивілізованим є світ, але не його мешканець. У глибині душі він не підозрює про штучний, майже неймовірний характер цивілізації; він у захваті від апаратів, машин і абсолютно байдужий до принципів і законів, на яких вони засновані» [8]. Розрив між культурою й людиною, відчуття безглуздості буття розуміють як невідповідність властивого людині відчуття сакрального (і пов'язаного із сакральним уявлення про сутність людини) і неможливості адекватно виразити цю інтуїцію в соціальній і культурній сферах діяльності, що потрапили під вплив секуляризації. Цим пояснюється й парадокс сучасної епохи, який полягає в паралельних процесах секуляризації суспільного життя й стихійної міфологізації індивідуальної свідомості, що виявляється у феномені альтернативної духовності, політичних ідеологіях, мистецтві і т. ін.

Проте навряд чи мова в цьому контексті йде про десакралізацію. Швидше тут необхідно говорити про новий зміст сакрального, який, насправді, не суперечить споконвічному його змісту. Це нове розуміння сакрального полягає в тому, щоб оголити перед людиною саму реальність, яка перебуває по той бік добра й зла. У цьому, мабуть, і полягає сакральний зміст сучасного мистецтва, яке варто розуміти як мистецтво трансгресії, тобто порушення заборон. Повернення до реальності в цьому випадку означає повернення до того, що витиснуте сучасною культурою зі свідомості людини.

Наприклад, таким тотально витиснутим є смерть. Так, Ж. Бодрийяр зазначає, що вся наша культура – це одне суцільне зусилля відокремити життя від смерті, приборкати амбівалентність смерті, замінивши її одним лише відтворенням життя як цінності й часу як загального еквівалента. «Скасування смерті – наш фантазм, що розвивається в усі боки: у релігіях це фантазм загробного життя й вічності, науці – фантазм істини, економіці – фантазм продуктивності й нагромадження. Жодна інша культура не знає подібної розпізнавальної опозиції життя й смерті, де життя було б позитивним членом: життя як нагромадження, смерть як розплата» [2, с. 264]. Якщо сучасна людина втрачає усвідомлення трагізму свого існування, у чому, згідно з Бодрийяром, і полягає головний її трагізм, то це тому, що вона втрачає здатність розуміти смерть як свою. Тому мистецтво має повернути йому цю здатність, повернувши йому тим самим і антропологічну форму його існування.

Мистецтво в сучасному європейському просторі є саме тим інститутом, що здатний говорити про смерть, не приховуючи її буквального значення. Цим воно принципово відрізняється від релігії. Тому саме мистецтво, в умовах сучасної культури, може сакралізувати соціальний простір і наділяти людське існування певним змістом, що полягає не в тому, щоб нейтралізувати смерть, а навпаки, у тому, щоб жити перед лицем смерті, оскільки тільки таке життя може мати власне людський зміст [2, с. 265].

Таким чином, сучасна секулярна культура, у цілому, витісняє смерть зі свідомості людини, однак завдяки мистецтву смерть знову повертається у вигляді якогось симптому, що наявний у творах мистецтва. Тим самим мистецтво здійснює процес ресакралізації європейського міського простору й повернення людини до традиційної шкали цінностей, інтеріоризація якої стає можливою лише в результаті набуття певного досвіду. Мистецтво здатне дати сучасній людині такий досвід, завдяки тому що воно може репрезентувати ті речі, які ніколи не можуть бути пережиті реально.

Спостерігаються й зворотні процеси. Оскільки, незважаючи на зростаючу секуляризацію європейського суспільства, потреба в сакралізації залишається, церкви, пам'ятники героям переосмислюються – вони стають пам'ятниками історії й культури. Поняття Бога, нації, батьківщини відходять на другий план, залишається культура – поняття, якому надають все більш широкого значення, розуміючи під терміном все, що створено людством. Відповідно до потреб маси на перший план виходить матеріальна культура. Або, принаймні, матеріалізована культура, помітна здалеку, об'ємна, вражаюча. Пам'ятники культури сакралізуються й утворюють новий сакральний простір. Столиці країн світу мають рейтинг не за релігійною святістю, а за числом і стародавністю своїх пам'ятників. Новий сакральний простір – це не сформований століттями й відносно однорідний і органічний простір національного життя.

Релігійне сакральне теж зазнає зміни. Деякі нерелігійні форми сакрального формалізуються й перетворюються в релігійні. Так відбувається, коли виникають нові релігійні рухи й нетрадиційні релігії. Інші релігійні сакральні цінності перестають такими бути і стають етичними внаслідок руйнування традиційних зв'язків у суспільстві й втрати ним традиційного укладу. Крім того, вплив традиційних релігій в інформаційному суспільстві є вже значно нижчим, ніж він був колись. Етизація релігії (тобто насичення її етичним змістом), що тривала протягом XVIII-XIX ст., призвела до пріори-

тету морального перед власне релігійним. Потім прийшов час нігілізму, а з ним і смерті застарілих етичних норм, установок, що не відповідали на виклик часу. Ці явища можна оцінювати не тільки як негативні (втрата етичних цінностей, загибель старої західноєвропейської метафізики), але і як позитивні. «Деформалізація» сакрального, що стала наслідком деетизації суспільства, уможливила новий релігійний досвід, побудову на його основі нових етико-релігійних систем і переосмислення старих. Такий стан речей спричинив появу, наприклад, «безрелігійного християнства», представники якого вирішили, що Бог покинув світ, що став повнолітнім, на самого себе. Д. Бонхеффер із цього приводу писав: «Перед Богом і з Богом ми живемо без Бога» [3, с.118].

Необхідно звернути увагу на ті тенденції, які пов'язані із кризою традиційних церковних інститутів, що почалася в епоху Просвітництва і набрала колосальної сили в наш час. Сучасна ситуація є такою, що класичне християнство не здатне бути дороговказним маяком у житті більшості членів секулярного суспільства. У цей час християнство повністю втратило свою монополію на сакральне, а отже, на право й можливість прищеплювати членам суспільства певні цінності й давати їм певні орієнтири, що дозволяють підкоряти своє існування тим або іншим цілям і завданням, які надають сенсу цьому існуванню.

Очевидно, що занепад церковних інститутів не спричинив повного зникнення сакрального з поля соціального життя й тотальної раціоналізації останнього. Швидше тут можна констатувати інший процес – втрату соціумом єдиного сакрального центру й проникнення з подальшим поєднанням сакрального і соціального у просторі, у якому на перший план виходять сакралізовані сингулярні точки, що становлять індивідуальний і одиничний вимір сакрального. Як приклад можна назвати особисте життя індивіда, що в міру процесу секуляризації й ослаблення впливу церкви, навпаки, усе більше сакралізувалося і набувало більшої цінності [5, с. 54].

Перед сучасним суспільством у плані розробки ідеології міжособистісного спілкування виникали проблеми, які вимагали нових ціннісних орієнтирів, що враховували б права особистості. Саме цим переходом від внутрішньоцерковного до філософського й етичного вирішення подібних аксіологічних питань і характеризується сучасна ситуація в європейському місті.

Сучасні європейські суспільства, які були зразками для побудови класичної парадигми секуляризації та підтвердження її основної тези про «занепад» релігії, демонструють неоднорідні процеси й стан релігійної сфери. На тлі ослаблення традиційного християнства у європейських містах зберігається досить високий рівень релігійної самоідентифікації. Більше того, релігійна палітра західноєвропейських країн стає більш насиченою та різноманітною під впливом багатьох факторів, у тому числі релігійної культури іммігрантів. Ці меншості є досить закритими та згуртованими співтовариствами, і їхня традиційна релігія, «пропонуючи» варіації соціальних функцій впливає на збереження й зміцнення національної та релігійної ідентичності, змінюючи в той же час сакральний простір європейського міста.

Незважаючи на те, що традиційна релігія синкретизується, а межа між сакральним і світським зникає, сучасна людина, як і раніше, має потребу в релігії. Разом із тим, оскільки розширюється рівень плюралізму, релятивізм і фрагментація культурного життя в сучасних європейських містах, створюються якісно нові конфігурації релігійного простору, які відрізняються синкретичністю релігійних переконань і практик, глибоким проникненням секулярного до складу релігійного та стиранням меж між ними.

Отже, для сучасної європейської міської культури характерна, у першу чергу, сакралізація індивіда і його приватного життя. Дослідники, що вивчають ті явища, які характеризують свідомість сучасного секулярного суспільства, відзначають два процеси: гуманізацію божественного й обожнювання людського. На перше місце сьогодні

виходить «примат індивіда й цінність особистого досвіду» [9, с. 55]. Очевидно, така сакралізація окремого індивіда і його досвіду зовсім не випадкова та продиктована всією логікою розвитку європейської культури як культури насамперед християнської. Саме християнство, на відміну від інших світових релігій, які одержали статус державних, виділило індивідуальне життя як найціннішу й найбільш тісно пов'язану з досвідом пізнання Бога. В умовах сучасного плюралізму, що характеризує європейські міста, перевагою однієї з цих ідеологій над іншими є, щонайменше, малоймовірною. Проте кожна з цих ідеологій здійснює сакралізацію певних образів і уявлень, видаючи їх за саму реальність. У результаті цієї, нерелігійної, по суті, сакралізації відбувається конституювання певних цінностей. На зміну монізму християнської сакралізації приходить, таким чином, плюралістична сакралізація постмодерного суспільства.

Отже, підводячи підсумки, можна зробити такі **висновки**. Побудова простору в сучасному європейському місті залишається пов'язаною із сакральними поглядами. Трансформація сакрального й профанного виявляється через зміну світоглядних форм міфу (релігії та ідеології) на різних етапах суспільного буття. Крім того, навіть у мирському сприйнятті міського простору є величини, що нагадують про неоднорідність релігійного сприйняття простору. Сакральна структура міста складається з місць особистого всесвіту, підкреслюючи крипторелігійну сутність поведінки сучасних городян. Відповідно, для сучасної європейської міської культури характерна сакралізація індивіда і його приватного життя.

Список літератури / References:

1. Арьес Ф. Человек перед лицом смерти / Ф. Арьес. – М.: Прогресс-Академия, 1992. – 526 с.
Aryes, Ph. (2000), *Chelovek pered litsom smerti* [People facing death], Progress-Academia, Moscow, Russia.
2. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть / Ж. Бодрийяр. – М.: Добросвет, 2000. – 387 с.
Baudrillard, J. (2000), *Simvolicheskiy obmen i smert* [Symbolic Exchange and Death], Dobrosvet, Moscow, Russia.
3. Бонхеффер Д. Сопротивление и покорность / Д. Бонхеффер. – М.: Прогресс, 1994. – С. 264.
Bonhoeffer, D. (1994), *Soprotivleniye i pokornost* [Resistance and submission], Progress, Moscow, Russia.
4. Гройс Б. Художник в эпоху товарного фетишизма [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <<http://artkladovka.ru/ru/artists/10/kosolapov/texts/05/>>.
Groys, B. “The artist in the age of commodity fetishism”, available at: <http://artkladovka.ru/ru/artists/10/kosolapov/texts/05/>.
5. Каргина И.Г. Новые формы сакрализации светского и секуляризация сакрального в христианских обществах / И.Г. Каргина // Социологические исследования. – 1997. – № 1. – С. 52-62.
Kargina, I.G. (1997), “New forms of socialization of the secular and the secularization of the sacred in Christian societies”, *Sotsiologicheskiye issledovaniya*, no. 1, pp. 52-62.
6. Кларк К. Соцреализм и сакрализация пространства / К. Кларк. – СПб.: Академический проект, 2000. – С. 120.
Klark, K. (2000), *Sotsrealizm i sakralizatsiya prostranstva* [Socialist realism and sacralization of space], Akademicheskii proekt, St.-Petersburg, Russia.
7. Савкина А.В. Понятие сакрального в условиях современного общества / А.В. Савкина // Полигнозис. – 2010. – № 1. – С. 87.
Savkina, A.V. (2010), “The idea of the sacred in modern society”, *Polignozis*, no. 1, p. 87.

8. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <<http://www.tuad.nsk.ru/~history/Author/Engl/O/Ortega/VostMass/glava9.html>>. Ortega-y-Gasset, J. “The revolt of the masses”, available at: www.tuad.nsk.ru/~history/Author/Engl/O/Ortega/VostMass/glava9.html.
9. Цыгуля Н.П. Конец или реактуализация сакрального / Н.П. Цыгуля // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. – 2010. – № 2. – С. 53-56.
Tsygulia, N.P. (2010), “The end or reactualization of the sacred”, *Mezhdunarodnyy zhurnal prikladnykh i fundamentalnykh issledovaniy*, no. 2, pp. 53-56.
10. Щербинина Н.Г. Образ города как символический конструкт / Н.Г. Щербинина // Вестник Томского государственного университета. – 2011. – № 3. – С. 41-52.
Shcherbinina, N.G. (2011), “The image of the city as a symbolic construct”, *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta*, no. 3, pp. 41-52.

Цель. *Определить основные направления трансформации сакрального в пространстве современного города.*

Методика. *Проанализированы основные принципы сакрализации городского пространства в условиях современного общества (идеология, искусство, крипторелигиозность). Изучены существующие научные представления о сакральности в период секуляризации, выявлены наиболее характерные для европейской городской культуры формы сакрализации, в частности проанализирована роль индивидуальной сакрализации. Предложены качественно новые конфигурации религиозного пространства европейского города.*

Результаты. *Являясь важнейшим проявлением общественной жизни, современный город может считаться ярким системообразующим фактором социально-пространственной динамики. Теоретическое изучение городского пространства с позиций социальной философии (в частности, особенностей сакрализации) позволит сформировать в украинском обществе настроения, отвечающие актуальным задачам стратегического планирования национального и регионального развития.*

Научная новизна. *На базе достижений зарубежной и отечественной историографии предлагаются новые формы сакрализации городского пространства, характерные для эпохи секуляризации.*

Практическая значимость. *Рассмотренные особенности и тенденции сакрализации городского пространства позволят оптимизировать процессы планирования и организации городской среды. Результаты исследования могут использоваться в соответствующих национальных стратегиях в социальной, туристической, религиозной, образовательной и других сферах жизнедеятельности.*

Ключевые слова: *город, сакральное, религиозность, городская культура, секуляризация, индивидуальная сакрализация.*

Purpose. *To identify the main directions of the sacred transformation in modern urban space.*

Methodology. *The basic principles of urban space sacralization in the conditions of modern society (ideology, art) were analysed. The existing scientific concepts of sanctity in the period of secularization were investigated, the most typical for European urban culture forms of socialization were revealed, the role of individual socialization was examined. New forms of the religious space of an European city were proposed.*

Findings. *Modern city as an important expression of public life can be considered as one of the brightest backbones of socio-spatial dynamics. The world becomes increasingly urbanized and urban life form definitely can play the main role in future of human culture. Theoretical study of urban space with the positions of social philosophy (in particular, the peculiarities of its sacralization) will allow forming mood, which would fit with pressing tasks of strategic planning of national and regional development in Ukrainian society.*

Originality. *On the basis of the foreign and native historiography achievements new forms of sacralization of the urban space (which is characteristic for the era of secularization) were offered.*

Practical value. Viewed peculiarities and tendencies of the urban space sacralization will allow to optimize the processes of planning and organization of the urban environment. The research results can be used in relevant national strategies in the social, tourist, religious, educational and other spheres of life.

Key words. The city, sacred, religiousness, urban culture, secularization, private sacralization

Рекомендовано до публікації д-ром філос. наук
Пантелєвою І.А. Дата надходження рукопису
14.12.2013 р.